

Uvod v socialno farmacijo

asist. dr. MITJA KOS, mag. farm.

Katedra za socialno farmacijo

Univerza v Ljubljani- Fakulteta za farmacijo

E-pošta: mitja.kos@ffa.uni-lj.si

SOCIALNA FARMACIJA?

- Samfundsfarmaci, *Det Farmaceutiske Fakultet, Kopenhagen*
  - “Sekcija za socialno farmacijo”
- Katedra sociální a klinické farmacie, *Farmaceutická fakulta Univerzity Karlovy v Hradci Králové*
  - “Katedra za socialno in klinično farmacijo”
- Disciplinegroep: Farmaco-epidemiologie en Farmacotherapie, *Departement Farmaceutische Wetenschappen, Universitet Utrecht*
  - “Disciplina: Farmakoepidemiologija in farmakoterapija”
- Department of Pharmacy Practice, *Purdue University, West Lafayette, Indiana*
  - “Oddelek za farmacevtsko prakso
  - Clinical pharmacy + Pharmacy administration

- Farmakoepidemiologija
- Raziskovanje strukture, procesov in izidov
  - Raziskovanje terapijskih izidov
- Farmakoekonomika
- Klinična farmacija (matično na Katedri za biofarmacijo in farmakokinetiko)
- Farmacevtska informatika
- Legislativa
- Etika
- Komunikologija
- ...

- Kvantitativno + kvalitativno raziskovanje

ZDRAVJE

- SZO, 1948
- Zdravje ni samo odsotnost bolezni, temveč stanje popolnega fizičnega, mentalnega ter socialnega blagostanja.

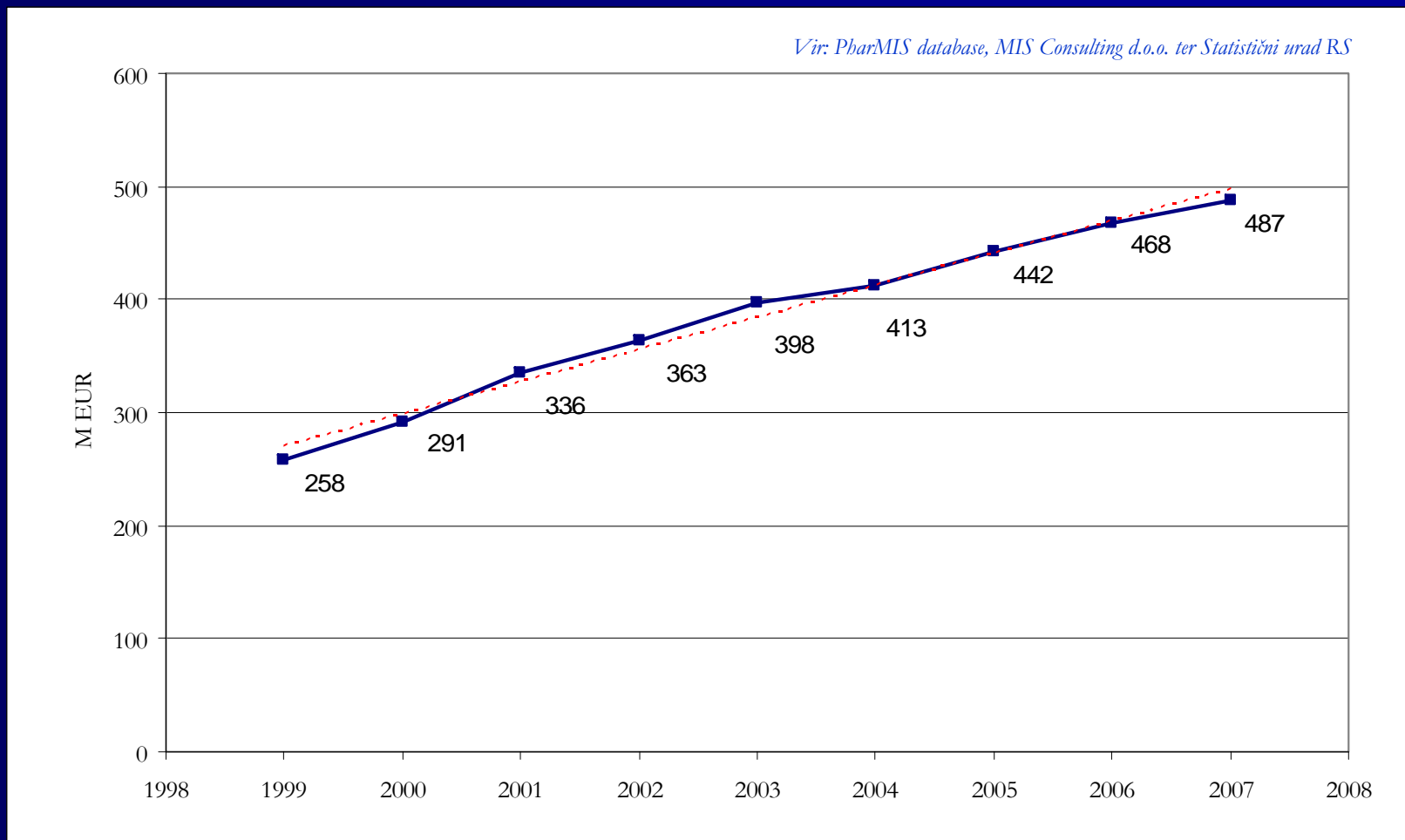
IZZIVI

- Povečevanje deleža starejše populacije
- Napredek pri diagnosticiranju in terapiji bolezni
- Povečanje zahtev regulatornih organov o učinkovitosti, varnosti in kakovosti zdravil in medicinskih pripomočkov
- Višji življenjski standard, bolj odgovoren odnos do zdravja, večje zahteve po zdravstvenem varstvu
- Rast izdatkov za zdravstvo
- Omejitve “proračunov” za zdravstvo

ZDRAVSTVENI SISTEM V SLOVENIJI

- Različica Bismarckovega modela
- Začetki v Nemčiji, 1880s, Princ Otto von Bismarck
- Sistem socialnega zavarovanja “Social insurance system”
- Prispevki: :
  - Obvezno zdravstveno zavarovanje: prispevajo delavci in delodajalec
- Avtonomna zdravstvena blagajna
- Pogajanja med partnerji v zdravstvu: zavarovanci, izvajalci zdravstvenih storitev, ministrstvo ipd.
- Države z različico tega sistema: Nemčija, Avstrija, Belgija, Francija, Luksemburg, Nizozemska, Slovenija.

TRG ZDRAVIL V SLOVENIJI

* Prodaja po veleprodajni ceni v milijonih evrov

•cca 30 M EUR vsako leto; 487 M EUR v letu 2007= ca 130 milijard SIT

ZDRAVILA V PRAKSI

HUBERT G. LEUFKENS AND JOHN URQUHART

normal patient population

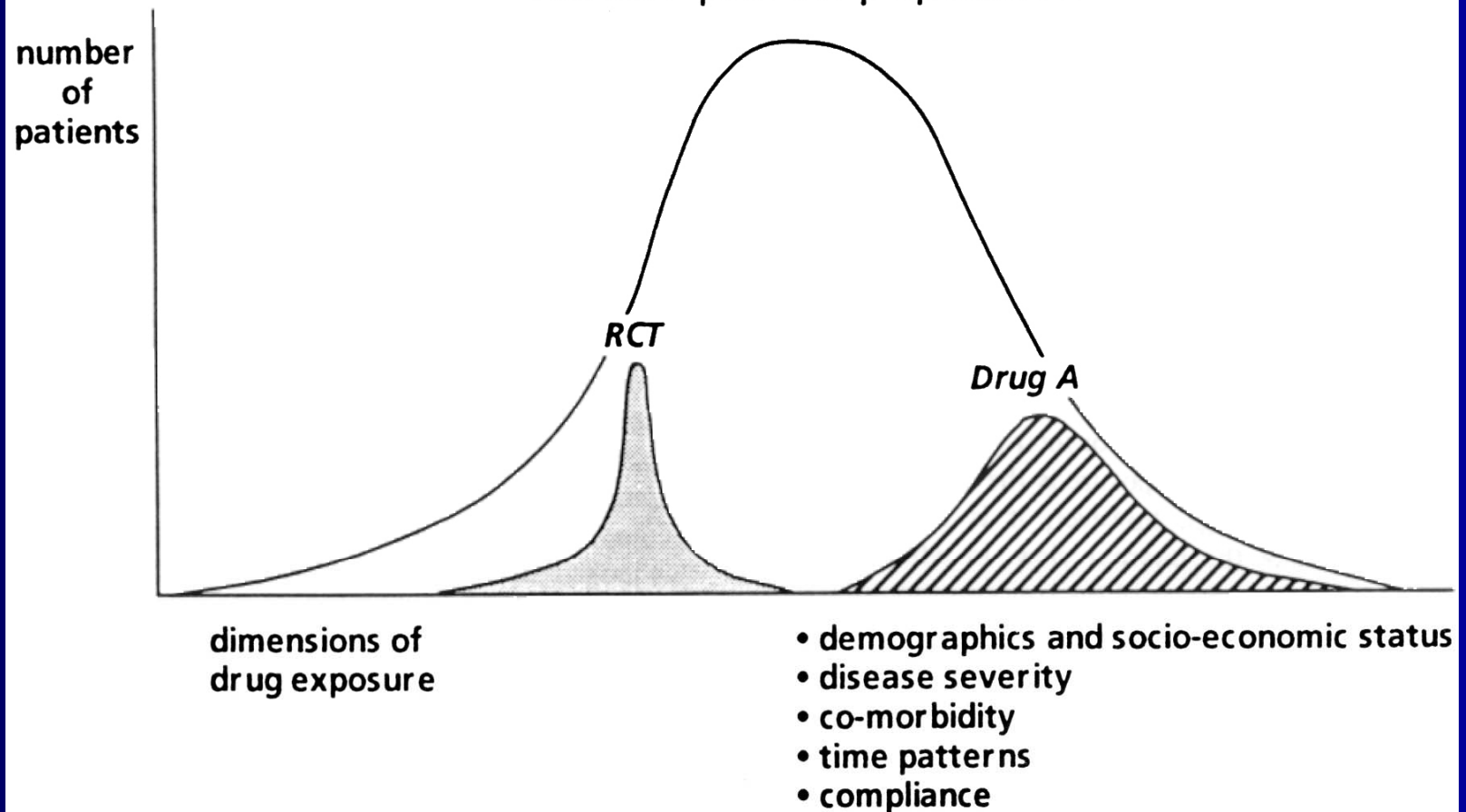

FIG. 1. Distribution of several dimensions in a normal patient population, in an RCT population, and in patients receiving Drug A.

TEŽAVE, POVEZANE Z ZDRAVILI

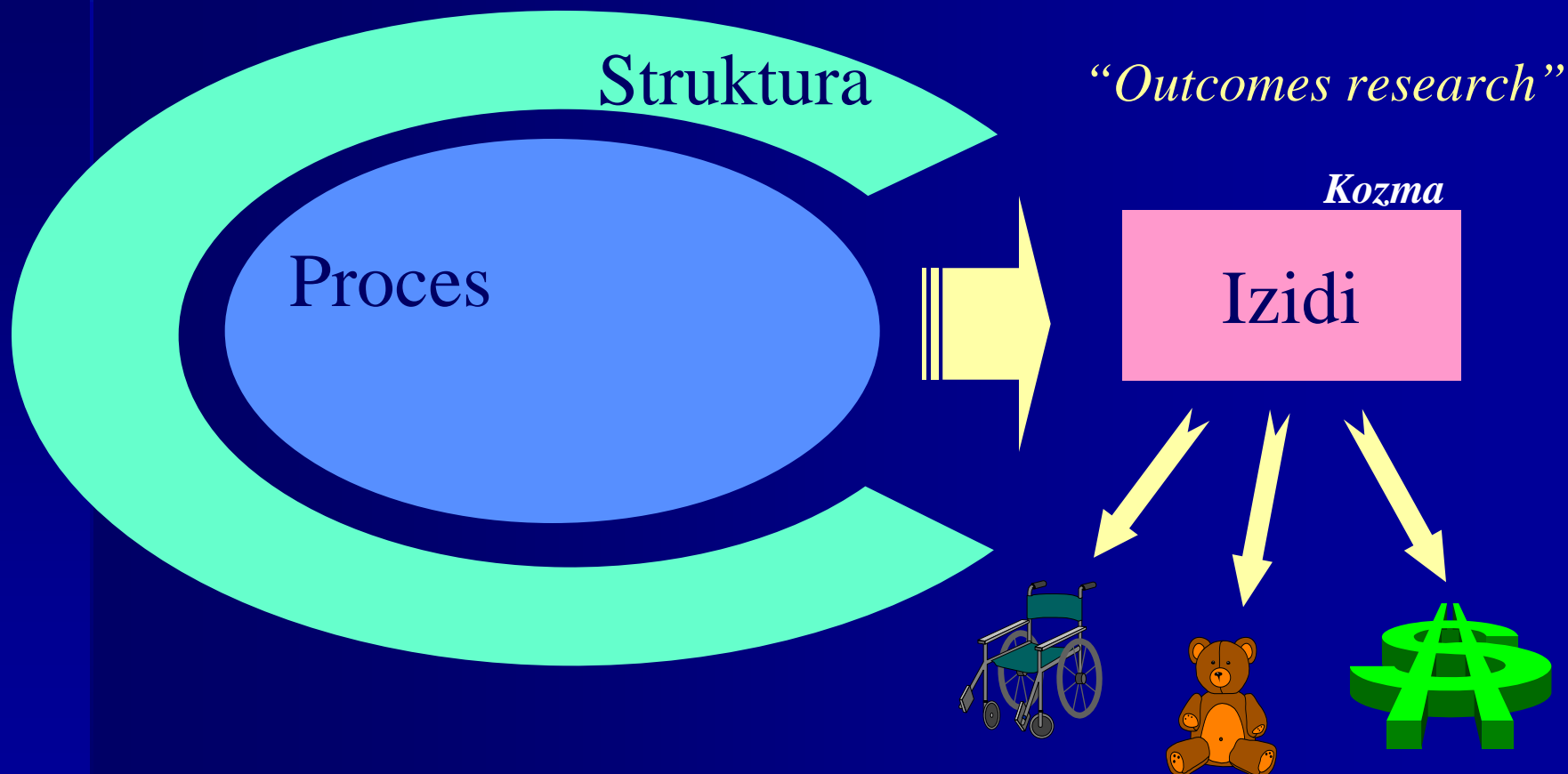
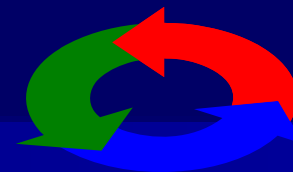
“Drug Related Problems”

- Nezdravljene indikacije
- Neprava izbira zdravila
- Premajhni odmerki zdravila
- Preveliki odmerki zdravila
- Neželeni učinki zdravil
- Interakcije med zdravili
- Uporaba zdravil brez indikacije
- Nedelovanje zdravil
- Z navodili neskladno jemanje zdravil

AKTIVNOSTI FARMACEVTA V ZDRAVSTVU

- Farmaceutska skrb:
  - Praksa v okviru katere farmacevt za posameznega pacienta na odgovoren način zagotavlja zdravljenje z zdravili, ki vodi k naprej definiranim terapijskim izidom.
- Klinična farmacija:
  - Klinična farmacija obsega aktivnosti in storitve farmacevta, ki vodijo k racionalni in optimalni uporabi zdravil in so komplementarne aktivnostim ostalih zdravstvenih delavcev.
- Osnovne aktivnosti:
  - Cilj: Pravo zdravilo v ustrezni obliki ob pravem času
    - Vključujoč: nabava kvalitetnih zdravil ter ustrezna izdaja itd.

DONABEDIANOV MODEL

CILJI PREDMETA SOCIALNA FARMACIJA:

- spoznati osnovne koncepte javnega zdravja in zdravstvene politike,
- proučiti vpliv zdravil na posameznika kot člana sodobne družbe in na družbo kot celoto,
- spoznati principe upravljanja zdravljenja z zdravili in
- metode epidemiologije s farmakoepidemiologijo.

A. JAVNO ZDRAVJE

- Zdravje ter zdravstvena politika
- Glavni zdravstveni problemi in ukrepi za njihovo reševanje
- Sistem zdravstvenega varstva in organizacija zdravstvene dejavnosti v Sloveniji
- Vrste zdravstvenih sistemov in sistem zdravstvenega zavarovanja v Sloveniji
- Promocija zdravja
- Etika v farmaciji

B. ZDRAVLJENJE Z ZDRAVILI

- Preskrba in oskrba z zdravili:
  - proizvajalec, JAZMP, imetnik dovoljenja za promet z zdravilom, ZZZS, veledrogerija, zdravstvena ustanova (zdravnik in predpisovanje zdravil), lekarna (farmacevt v lekarni in izdajanje zdravil), pacient.
- Lekarniška dejavnost:
  - javne lekarne,
  - bolnišnične lekarne,
  - osnove klinične farmacije, bolnišnične farmacije in farmacevtske skrbi (razlika med posameznimi koncepti ter novi pristopi izvajanja lekarniške dejavnosti).
- Pacient in zdravila:
  - Uporaba zdravil
  - Z uporabo zdravil povezane težave

C. EPIDEMIOLOGIJA, FARMAKOEPIDEMIOLOGIJA IN FARMAKOVIGILANCA

- Osnove epidemiologije in farmakoepidemiologije:
  - kazalci zdravstvenega stanja,
  - tveganje, relativno tveganje, obeti, razmerje obetov,
  - vrste epidemioloških in farmakoepidemioloških raziskav,
  - vzročnost,
  - napake in pristranosti,
  - specifične metode v farmakoepidemiologiji,
  - viri podatkov za epidemiološke in farmakoepidemiološke raziskave.
- Farmakovigilanca:
  - periodično poročilo o varnosti zdravila (PSUR),
  - sistem hitrega obveščanja (RAS),
  - EudraVigilance.

D. TERAPIJSKI IZIDI

- **Klinični izidi:**
  - primarna in sekundarna učinkovitost ter zmogljivost zdravila,
  - nadomestni kazalci,
  - dejavniki tveganja.
- **Humanistični izidi:**
  - kakovost življenja,
  - zadovoljstvo z zdravstvenimi storitvami,
  - vsebinska, konstruktna in kriterijska veljavnost ter zanesljivost vprašalnikov.
- **Ekonomski izidi:**
  - vrste stroškov:
    - neposredni: medicinski in nemedicinski,
    - posredni,
    - »neotipljivi«.

E. VREDNOTENJE INTERVENCIJ V ZDRAVSTVU

- Vrednotenje intervencij v zdravstvu s poudarkom na vrednotenju intervencij klinične farmacije v lekarnah in bolnišnicah